

۹۹۵۰/۲۸۶/۱۹۳۸۴۳

شماره :

۱۳۹۷/۱/۶

تاریخ :

دارد

پیوست :

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور خارجه

نماینده‌ی وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور - مشهد

بسمه تعالی

مدیرکل محترم هماهنگی اموراتصادی استانداری خراسان رضوی
موضوع: ارسال گزارش وضعیت سوخت خودروها در ترکیه و درآمد دولت از قبل آن

با سلام؛

احتراماً به پیوست تصویر گزارش واصله از سفارت جمهوری اسلامی ایران در آنکارا در خصوص « وضعیت سوخت خودروها در ترکیه و درآمد مالیانی دولت از قبل آن » جهت ملاحظه و هرگونه بهره برداری ارسال می گردد.

غلامعباس ارباب خالص
مشاور وزیر و رئیس نمایندگی

ریاست محترم شرکت پخش فرآورده های نفتی مشهد

ریاست محترم سازمان صنعت ، معدن و تجارت خراسان رضوی

ریاست محترم اتاق بازرگانی ، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

ریاست محترم اتحادیه صادرکنندگان صدور خدمات فنی و مهندسی خراسان رضوی

ریاست محترم انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی

اداره کل هماهنگی و پایش روابط اقتصادی دوجانبه

اداره کل اوراسیا

اداره امور ترکیه

سفارت جمهوری اسلامی ایران - آنکارا

سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران - ارزروم

سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران - استانبول

سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران - طرابوزان

وضعیت سوخت خودروها در ترکیه و درآمد مالیاتی دولت از قبل آن

مقدمه:

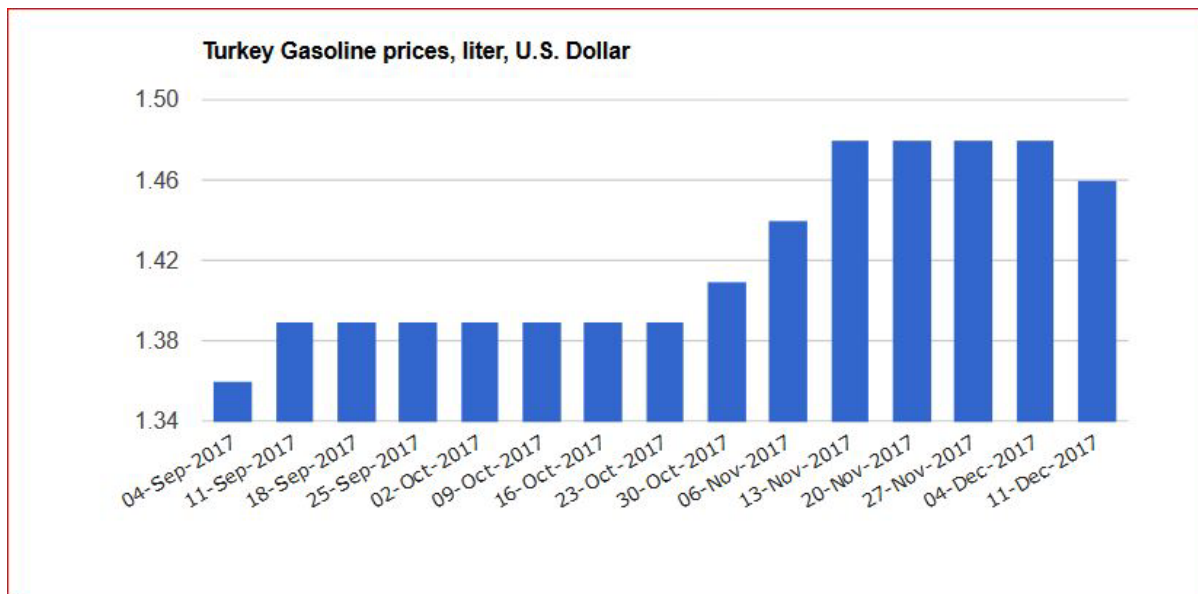
وضعیت تولید، مصرف و قیمت سوخت خودروها همواره در جامعه ترکیه مورد توجه افکار عمومی این کشور قرار داشته است. در کنار افکار عمومی مالیاتی که دولت از فروش سوخت اخذ می نماید بخش مهمی از درآمدهای دولت ترکیه در بودجه سالانه را شامل می شود. دولت ترکیه همواره سعی نموده با برنامه ریزی و ایجاد زیرساختهای لازم وضعیت در مصرف و قیمت سوخت را برای مصرف کنندگان کنترل نماید بگونه ای که از درآمدهای خود نیز محروم نشود. در این گزارش ابتدا به وضعیت قیمت سوخت بخصوص بنزین در ترکیه و سپس مصرف و نهایتاً مالیات بر سوخت و درآمد های دولت پرداخته خواهد شد.

قیمت سوخت:

قیمت سوخت خودرو اعم از بنزین، گازوئیل و ال پی جی در ترکیه بعنوان یک کشور همسایه همواره مرجعی برای مقایسه با قیمت بنزین در جمهوری اسلامی ایران بوده است. طی سالهای اخیر با رشد قیمت سوخت در این کشور، رتبه ترکیه در میان کشورهای که دارای گرانترین قیمت بنزین و گازوئیل دنیا هستند افزایش یافته است. در این گزارش ابتدا به روند افزایشی قیمت بنزین در ترکیه بخصوص یکسال اخیر و سپس به جایگاه ترکیه در دنیا در زمینه قیمت انرژی پرداخته خواهد شد. لازم به ذکر است قیمت فروش بنزین و گازوئیل در ترکیه تفاوت کمی دارد و با روند افزایشی قیمت گازوئیل طی سال های اخیر، قیمت این دو فرآورده نفتی در بازار ترکیه به همدیگر نزدیک شده است.

روند افزایش قیمت بنزین:

براساس اطلاعات ارائه شده توسط موسسه گلوبال پترول پرایس قیمت بنزین در سال 2017 و اوایل سال 2018 شاهد یک روند افزایشی بوده است. نمودار ذیل خود گویای این موضوع است.

همچنان که در این نمودار قابل رویت است قیمت بنزین در ترکیه در 13 نوامبر 2017 لغایت 4 دسامبر همین سال به بالاترین قیمت خود یعنی رقم یک دلار و 48 سنت رسیده است. البته پس از این افزایش قیمت در 11 دسامبر 2017 مجدداً کاهش قیمت داشته و به سطح 1 دلار و 46 سنت برای هر لیتر بنزین رسیده است. همچنین روند افزایشی در ژانویه و فوریه 2018 نیز به شرح جدول ذیل ادامه داشته است.

جدول افزایش قیمت بنزین در سال 2018 به دلار به شرح ذیل است:

تاریخ	25-Dec-2017	01-Jan-2018	08-Jan-2018	15-Jan-2018	22-Jan-2018	29-Jan-2018	05-Feb-2018	12-Feb-2018	19-Feb-2018	26-Feb-2018
قیمت	1.47	1.47	1.47	1.48	1.49	1.53	1.53	1.49	1.46	1.46

در جدول قیمت بنزین در سال 2018 در ماه های ژانویه و فوریه نشان می دهد قیمت بنزین در ترکیه به روند افزایشی خود ادامه داده و از تاریخ 29 ژانویه 2018 لغایت 5 فوریه به بالاترین قیمت خود یعنی 1 دلار و 53 سنت برای هر لیتر رسیده است. این درحالی است که همزمان ارزش لیر در مقابل

دلار هم در نیمه دوم سال 2017 تا کنون 20 درصد ارزش خود را از دست داده لذا می توان نتیجه گرفت که افزایش لیری قیمت بنزین تاثیر بالایی در سبد کالای مصرف کنندگان عادی داشته است.

قیمت بنزین ترکیه نسبت به سایر کشورهای دنیا

اصولا ترکیه جزوه کشورهای است که قیمت بنزین در آن به نسبت سایر کشورهای دنیا در رده های بالا از نظر گران بودن قرار می گیرد. برعکس قیمت این فرآورده در ایران به نسبت ترکیه خیلی ارزانتر است و ایران جزو کشورهای است که در آن قیمت بنزین ارزان است و دولت همه ساله سوبسید بالایی برای بنزین پرداخت می نماید. ارقام ارائه شده در تاریخ یازدهم دسامبر ۲۰۱۷ نشان می دهد که ایران در بین ۱۶۷ کشور دنیا بعد از ونزوئلا که از نظر ارزان بودن قیمت بنزین در ردیف اول قرار داد و پس از عربستان سعودی، ترکمنستان و الجزایر در رده پنجم جهانی ایستاده است. متوسط قیمت بنزین در دنیا در بازه زمانی بررسی شده برابر با ۱.۱۰ تا ۱.۴۳ دلار می باشد (برگرفته از آمار موسسه گلوبال پترول پرایس).

جدول کشورهای که پایین ترین نرخ بنزین در آنها به ثبت رسیده است به شرح ذیل است. لازم به ذکر است نرخ های اعلامی متوسط قیمت بنزین در طول سال 2017 و به دلار می باشند.

کشور	ونزوئلا	عربستان	ترکمنستان	الجزایر	ایران	کویت	مصر	اکوادور	نیجریه	بحرین
نرخ	0.01	0.24	0.29	0.31	0.36	0.35	0.37	0.39	0.41	0.42

همچنین 10 کشوری که دارای گرانترین نرخ بنزین در سال 2017 بوده اند به شرح ذیل است. نرخ ها براساس دلار می باشد.

کشور	هنگ کونگ	ایسلند	موناکو	نروژ	ایتالیا	یونان	اسرائیل	دانمارک	پرتغال	سن مارینو
------	----------	--------	--------	------	---------	-------	---------	---------	--------	-----------

	ک									
نر خ	2. 03	1.95	1.87	1.8 5	1.83	1.83	1.80	1.80	1.75	1.74

ترکیه در میان کشورهای قرار گرفته است که متوسط قیمت بنزین در آن نسبت به سایر کشورهای دنیا بالاست و در نیمه بالای جدول قرار دارد. ترکیه در کنار کشورهای ذیل به ثبت رسیده است:

کش ور	زیمب اوه	مونت نگرو	قب رس	است ونی	ترک یه	کرو اسی	اسلو ونی	اسلو اکی	نیوز یلند	مال تا
نر خ	1.44	1.45	1.4 5	1.45	1.4 6	1.50	1.52	1.53	1.54	1.5 5

همچنین قیمت بنزین در ترکیه به نسبت سایر کشورهای همسایه جمهوری اسلامی ایران در سال 2017 بالاتر بوده است. جدول ذیل این مقایسه را نشان می دهد:

کش ور	ترکمنس تان	ایر ان	عر اق	افغانس تان	پاکست ان	ج آذربای جان	ارمنس تان	ترک یه
نر خ	0.26	0.34	0.6 3	0.65	0.72	0.73	0.75	1.46

اینکه چه عواملی در تعیین قیمت سوخت خودروها خاصه بنزین، گازوئیل و ال پی جی نقش دارند متفاوت می باشد. در ابتدا باید به این نکته اشاره کرد که ظرفیت پالایشگاه های ترکیه کفاف مصرف داخلی را نمی دهد لذا بخش عمده ای از سوخت مصرفی از خارج از ترکیه وارد می شود. خاطر نشان می شود ظرفیت پالایشی پالایشگاه های این کشور در سال 2017، ۶۱۳ هزار بشکه در روز بود که این میزان در مقایسه با سال های پیش از آن تغییر نکرده است.

نرخ بنزین وارداتی براساس قیمت عمده در دریای مدیترانه محاسبه می شود و ارتباط تنگاتنگی با نوسانات قیمت نفت دارد. در تعیین قیمت هر لیتر سوختی که به دست مصرف کننده ترک می رسد به غیر از قیمت تمام شده سوخت برای عمده فروشان سوخت و جایگاه داران، دو متغیر قیمت نفت در

بازارهای جهانی و ارزش برابری دلار در برابر لیر ترکیه هم موثر خواهند بود. از سال 2016 تاکنون لیر 25 درصد از ارزش خود در مقابل دلار را از دست داده لذا همین موضوع باعث گرانی قیمت لیری بنزین در ترکیه شده است و هر لیتر بنزین نزدیک به 5.5 لیر به فروش می رسد. با اینحال قیمت نهایی سوخت به این صورت نیست که افسارگسیخته افزایش یابد زیرا سازمان تنظیم و کنترل بازار انرژی ترکیه همواره سقفی را برای قیمت نهایی سوخت تعیین می نماید.

مصرف بنزین در ترکیه

مقایسه میان مصرف بنزین در ترکیه با جمهوری اسلامی ایران نشان میدهد علی رغم اینکه حجم اقتصاد ترکیه دو برابر ایران است ولی میزان مصرف روزانه بنزین در ترکیه یک دهم مصرف در ایران است. در اینکه چه دلایلی باعث گردیده مصرف بنزین در ترکیه نسبت به ایران کمتر باشد موضوعات مختلفی از جمله تعداد و کیفیت موتور خودروهای ترکیه و همچنین کیفیت خود بنزین قیمت پایین بنزین در ایران به نسبت ترکیه را می توان نام برد. براساس آمار های منتشره مصرف متوسط روزانه بنزین در ترکیه در حدود 8 میلیون لیتر است. آمار منتشره توسط موسسه آمار گلوبال ایکونومی (www.theglobaleconomy.com) نشان می دهد مصرف سالیانه بنزین در ترکیه کمتر از سه میلیارد لیتر است. اگر قیمت فوب خلیج فارس را برای بنزین در نظر بگیریم می توان نتیجه گرفت که در طی ده سال گذشته در ترکیه تنها 15 میلیارد دلار صرف سوزاندن بنزین شده است (این آمار برای ایران 150 میلیارد دلار است). شاید بتوان گفت به غیر از قیمت بالای بنزین که خود مانعی برای مصرف افسارگسیخته است سایر روش ها از جمله توسعه حمل و نقل عمومی ریلی و زمینی و استفاده از فناوری های نوین دانست.

در این میان مقایسه مصرف و قیمت بنزین در ایران و ترکیه بعنوان دو کشور همسایه که مشترکات زیادی دارند جالب توجه است. در این مقایسه تعداد خودروها و حجم تولید ناخالص ملی دوکشور نیز دارای اهمیت است:

شاخص	ایران	ترکیه
------	-------	-------

مصرف روزانه بنزین	81 میلیون لیتر	8 میلیون لیتر
مصرف سالیانه بنزین	30 میلیارد لیتر	3 میلیارد لیتر
قیمت یک لیتر بنزین	0.36 دلار برابر با 1000 تومان	1.46 دلار برابر 5475 تومان
تعداد خودروها	19 میلیون	21 میلیون
جمعیت	80 میلیون	79 میلیون
تولید ناخالص داخلی	393 میلیارد دلار	857 میلیارد دلار

درآمدهای مالیاتی دولت از قبل بنزین

اصولا قیمت سوخت در دنیا تابعی از قیمت نفت است با اینحال علی رغم اینکه طی سال های اخیر قیمت ها دارای نوساناتی بوده ولی قیمت بنزین در ترکیه همواره سیر صعودی داشته است. شاید یکی از مهمترین دلایل، مالیات ها و عوارضی باشد که دولت بر روی قیمت بنزین وضع می نماید. و لذا مردم ترکیه همچنان به دلیل اعمال مالیات بسیار بالا از سوی دولت، سوخت را گران خریداری می کنند . در شرایط کنونی هر بشکه نفت در بازار های جهانی براساس واحد پول ترکیه 230 لیر می باشد ولی قیمت هر لیتر بنزین 5.66 لیر است.

با توجه به ارزیابی های صورت گرفته مالیاتی که بر سوخت (اعم از بنزین و گازوئیل) در ترکیه اعمال می شود، دو برابر یا بیش از دو برابر قیمت واقعی سوخت است . بنا به اعلام سازمان مقررات بازار انرژی ترکیه با اضافه شدن هزینه پالایش، سود شرکت های نفتی و همچنین مالیات، قیمت یک لیتر بنزین در ترکیه به حدود 5.66 لیر افزایش می یابد، به گونه ای که از هر 100 لیر سوخت خریداری شده، حدود 60 لیر مالیات دریافت می شود. بر همین اساس 15 درصد از کل مالیات دریافت شده توسط دولت ترکیه در سال، از محل مالیات اعمال شده بر سوخت تأمین می شود . درآمدهای مالیاتی ترکیه در سال های 2017 و پیش بینی آن برای سال 2018 به شرح ذیل است:

درآمد مالیاتی	سال 2017	پیش بینی سال 2018
درآمد کل مالیاتی دولت ترکیه	132.95 میلیارد دلار	156.4 میلیارد دلار

درآمد دولت از قبل فروش سوخت	19.94 میلیارد دلار	23.46 میلیارد دلار
--------------------------------	--------------------	--------------------

بنا به اعلام دولت ترکیه آخرین باری که مالیات بر سوخت در ترکیه مورد بررسی قرار گرفت 2013 بوده و این مالیات مجدداً در سال 2016 نیز مجدداً مورد بررسی قرار گرفته و دولت تصمیم گرفت در سال 2017 به مالیات دریافتی از بابت فروش سوخت به خودروها 0.2 لیر برای هر لیتر سوخت اضافه نماید. همچنین براساس همین قانون، مالیات ویژه برای فروش الی پی جی هم وضع شود و همین افزایش در مالیات باعث گردید درآمدی معادل 2.7 میلیارد دلار به بودجه دولت ترکیه در سال 2017 اضافه شود. به غیر از مالیات های عمومی برای مصرف سوخت، مالیات ویژه شامل بنزین 9.2 درصد، گازوئیل 12.5 درصد و الی پی جی 12.7 درصد بر خودروها در ترکیه وضع شده است. این مالیاتها شامل مالیاتهای ارزش افزوده و مالیات مصرف ویژه است. ترکیه از نظر اعمال بیشترین نسبت مالیات و عوارض بر مصرف سوخت، بعد از انگلستان در ردیف دوم در اروپا قرار دارد.

درآمدهایی که دولت از قبل مالیات سوخت بدست می آورد مجدداً به چرخه حمل و نقل بر می گردد. دولت ترکیه در استفاده از درآمدهای مالیاتی خود از قبل فروش بنزین برنامه های ذیل را در دستور کار خود قرار داده است:

- 1 - استفاده از درآمدهای دولت در توسعه زیرساخت های حمل و نقلی از جمله توسعه راه های زمینی و راه آهن و سایر صنایع از جمله گسترش توریسم و نهایتاً ایجاد اشتغال
- 2 - گران بودن بنزین در ترکیه نسبت به کشورهای همسایه به غیر از اینکه جلو قاجاق آن به خارج از ترکیه را می گیرد بلکه از قبل درآمد های آن سرمایه گذاری و اعطای تسهیلات به خودروسازان جهت استفاده از فناوری های نوین با هدف کاهش مصرف بیشتر و جلوگیری از لطمه به محیط زیست قابل ارائه است

صیفی کارشناس بخش اقتصادی جمهوری اسلامی ایران - آنکارا